

Domagoj Volarević

Ante Vučković, *Vi ste prijatelji moji*, Međugorje, 2019., 199 str.
Predstavljanje: Mostar, 23. veljače 2019.

Knjiga *Vi ste prijatelji moji*, prof. dr. sc. Ante Vučkovića, kratko je i jezgrovito djelo nastalo na temelju razmatranja i nagovora tijekom duhovnih vježbi održanih svećenicima. Djelo je metodološki uređeno, ne sa željom da bude znanstveni ili popularni rad, već duhovno štivo. Polazeći od Isusova iskaza, ili ako hoćete konstatacije, poticaja, uvjerenja, učenicima s Posljednje večere – *Vi ste prijatelji moji*. (Iv 15, 14), autor čitatelja vodi kroz nekoliko relacija u ljudskom otkrivanju i produbljivanju odnosa s Bogom. To je osnovna perspektiva, koja se razvija polazeći od prepoznavanja osnovnih oblika implicitne ljubavi prema Bogu, ali i ostajući unutar njih. Tema ljubavi prema Bogu dalje se razvija kroz tri odnosa Isusova prema konkretnim osobama (Petar, Juda Iškariotski i Lazar iz Betanije) kako su opisani u evanđelju, da bi se iz tih odnosa mogao ogledati također i odnos svećenika prema svetome, prema svijetu, ali i onaj osnovni rečeni: prema Bogu i bližnjemu. Razmišljanja su, naravno, temeljena na svetopisamskim tekstovima, ali ne samo njima. Prvo poglavlje donosi nam još neke kontek-

ste, odnose koji su zanimljiv okvir za bolje shvaćanje pročitanaoga, ili odslušanoga! Zanimljiva je stoga metoda koja odstupa, rekao bih, od naučene – razmatranje svetopisamskoga teksta, te dalje razvijanje misli na temelju toga, nešto slično homiliji. Tu to nije redoviti slučaj: autor nas priprema i navodi na proživljavanje određenoga biblijskoga teksta i na osnovi toga samo nastavlja razmišljanje. Možemo kazati da su odlomci Sv. pisma skladno uklopljeni u razmišljanja.

Svaki od triju odnosa koji je obrađen na prvu može izgledati kao zasebna cjelina i zasebna misao. Nesporno je, ipak, da je uvijek prisutan jedan od *leitmotiva* – prijateljstvo s Bogom. U tu svrhu utemeljenje *leitmotiva*, zasnovano je na svetopisamskim ulomcima koji govore o pojedinim elementima teme ili odnosa koji se obrađuje.

Uvodeći u konkretne rečene odnose, autor polazi od različitih vrsta odnosa s Bogom, ali i bližnjima koji su redovito prisutni u svagdanjoj interakciji. Te odnose posvješćuje čitatelju. Mogli bismo u tom „aufaktu“ vidjeti onu *Qui bene distinguit, bene docet*. Predstavljajući Isusov odnos prema rečenim

osobama i njegovu bezuvjetno iskazanu i pokazanu ljubav u susretima s tima ljudima, autor nas uvodi u dinamički proces ljudskoga odgovora na iskazanu Božju ljubav. Dakle, prikazan je i suprotan smjer. Odnos čovjeka prema Bogu. Tako pokazuje neke od načina kojima nas ohrabruje da uđemo u taj odnos. Potom, ne bih rekao da ga gradimo, jer Bog je taj koji gradi, od njega je inicijativa (*Vi ste prijatelji moji*), već da ga njegujemo.

Prijateljstvo kome inicijativa, kako rekosmo, dolazi od Isusa Krista, Boga. Prijateljstvo kojemu također – što je također lijepo naglašeno – na putu stoje i poteškoće – naglašeno u svim odnosima, a ne samo u poglavlju *Mržnja svijeta*. One su izazov i svećenicima – kojima su ovi nagovori prvotno i namijenjeni, ali i svima koji vjeruju.

Primijetiti je da su „akteri“ razmišljanja preko kojih nam fra Ante približuje prijateljstvo s Kristom, osobe iz užega kruga učenika i prijatelja. Nadalje, ograničenja tih osoba čak i nije potrebno posebno navoditi, jer i više nego očite su njihove slabosti i ljudska ograničenja: Petar – zataja, Juda – izdaja (pogađaju osobni odnos), Lazar – bolest i smrt! Zanimljivo je u kontekstu ovih situacija (iako ne izravno povezano s njima, a ni autor to ne navodi) da je Isus

plakao – to pokazuje Isusove osjećaje – prijateljske emocije koje su jako povrijeđene u rečenim trenutcima. Krug učenika i prijatelja, zapravo, uvodi nas u osobniji odnos s Bogom, približuje nas Bogu i to je očito jedna od svrha ove knjige koja je implicitno provučena kroz cijelu knjigu. Kao da se nadilazi *nasljedovanje Krista*, tako omiljenu sintagmu koja je sinonim za pobožnost, a naglašava odnos, *živi odnos* s Kristom.

Svećenici i njihove duhovne vježbe na temelju kojih je nastala knjiga, trebali bi biti bliski Bogu! Postoje u knjizi i elementi gdje se izričito navode neka svećenička ili redovnička iskustva! Ali to ne znači da je knjiga upućena samo svećenicima! Mnogo je više spomenutih životnih iskustava na temelju navedenih odnosa u kojima se svatko, svaki vjernik može prepoznati i suživjeti se sa situacijom. Dapače, svatko tko se povjeri Bogu, tko mu priđe, ima blizinu Božju, rečeni *živi odnos* s Kristom, s Bogom.

U toj interakciji i odnosima, svima koji evanđelje dobro poznaju s narativne strane, otkriva se nova snaga i dubina Isusovih riječi. To čitatelja potiče na dublje razmišljanje o opisanom odnosu, a pogotovo na hrabrost i iskorak da sam, ne samo uđe, već uvijek iznova ulazi u odnos s Bogom. Otkriva se snaga i dubina i izazovnost

već toliko dobro poznatih tekstova koje svećenici katkad ili počesto, što autor primjećuje, odrađuju jer su na sve to naviknuti. Upravo nas zato razmišljanja izbacuju iz navike, iz uobičajene kolotečine, donose svježinu u već uhodane okvire koje je netko nazvao „klerikalizam“: ovdje u smislu pasivnoga poznavanja evanđeoskih slika i situacija.

Poštovanje prema Bogu, strahopoštovanje – točno. Redovito je glavna karika nekada i ograničavajuća u našem, mojem odnosu s Bogom. Fra Ante to ne umanjuje, ali nas svojim razmišljanjima izaziva (u pozitivnom smislu) i vodi u spoznavanje Božjega poštovanja prema nama! Bog, koji je neizmjereno veći od nas, *Rex tremendae maiestatis*, ulazi u odnos s ljudima koje je stvorio također s poštovanjem. Uzima nas ne samo kao sluge, već kao sugovornike – gotovo pa bez ograde, jednake. Uostalom, i naslov knjige nije *Vi ste sluge moje*, već *Vi ste prijatelji moji...* Otkrivajući dimenziju prijateljstva s Bogom, a istodobno ne zanemarujući dimenziju Božjega gospodstva i svemogućnosti, onaj tko se odvaži ići u pustolovinu s Bogom, ulazi osvježen u taj odnos. Slaviti Boga, kako autor izričito kaže u jednom poglavlju! Samo to! Čista i jednostavna želja proslaviti Boga. Ne zato što je to nužda ili zakon

koji se mora izvršiti. To je produkt prijateljstva! To je konačnica onoga *Prijatelji moji!*

Poteškoća koja se može pojaviti jest (ne)-poznavanje evanđeoskih tekstova. Spomenuta naviknutost može one koji dobro poznaju citirane odlomke, navesti na njihovo „neuočavanje“: ovu knjigu bilo bi dobro čitati uz istodobno dočitavanje evanđeoskih tekstova! Literarno-tehnička zanimljivost ili nekome poteškoća jest: ja – ti – mi – on odnosi. Naime, perspektiva pripovjedača mijenja se. To može biti i prigovor knjiži. Zavisno od čitatelja, netko će možda tu naći i problem sa suživljavanjem, ali to ne bi smjela biti zapreka da nas jezgrovit, ali i lagan tekst, kojim se komentira evanđelje ne bi vodio sve dalje, i sve dublje u odnos s Bogom.

Stoga jezgrovite misli, koje su lijepo među sobom povezane, čine skladnu, rekao bih, fabulu, skladno razmatranje odnosa. Poteškoće, konačno, mogu doći i zbog stila tekstualnoga izričaja (napomenimo ponovno da su razmišljanja izvorno zamišljena kao nagovori, a poslije su pretočena u pisanu riječ!). Zanimljivo bi svakako bilo osjetiti ovu knjigu u punoj tjelesno-verbalnoj interakciji, ali i na ovaj način ona može dovoljno potaknuti čitatelja da produbljuje svoj odnos s Bogom.